

Có m t ng i, tr c khi r i xa quê cha đ t t , đã in m t cu n sách nh m t ph n đ i c a mình đ i i quê h ng. M n l i ng i x a đ nói v tâm s hôm nay. B n ch c bài th v nh Ki u, đ t cái tâm t d n nén c a c T Nh ngày x a đ in m t t p sách nhan đ là Phong V n K Oan mà cu c đ i c a thi sĩ theo nh n xét c a nhi u ng i b n cũng r t là k oan phong v n.

Ng i thi sĩ y, là m t sĩ quan H i Quân khóa 20, ba năm tù c i t o, c ng ba năm tù vì t i tình nghi chính tr và n a năm tù v t i tr giúp ng i b n t ch c v t biên. Và thân ph n c a chàng, trong m t liên t ng nào đó, cũng mang mang s ph n c a nàng Ki u, c a “ph n hèn bao qu n n c sa/ lênh đênh đầu n a cũng là lênh đênh”. Mà th c ra, t th i đ i chúng ta, ai mà ch ng lênh đênh, ai mà ch ng trôi đ t theo th i th xoay v n. Ng i y, ng i thi sĩ y là Nguy n Đình Hoàng.

Bây gi , ng i thi sĩ y t u i h n sáu m i đã đ n x M m t cách tr tràng. Và b n đ u có l cu i đ i y, ch p nh n m t cu c s ng s có nhi u c c nh c, có khi đ c l i nh ng bài v nh Ki u c a mình, đ th y th m thía cái thuy t tài m nh t ng đ . Khi còn i quê nhà, m t m i vì cu c s ng dù đã b ng lòng v i n p thanh b ch, ng i thi sĩ y đã trong m i m y năm h c ch Hán, h c ch Nôm, đ may ra tìm trong sách v th y m t ph n nào l s ng c a cu c đ i. Không bi t đó có ph i là m t hành đ ng t ng t v i Phùng Quán “v n vào th mà đ ng đ y.”

Ai i trong chúng ta mà không đ c Đ c Ti u Thanh Ký, m t tâm s ngút tr i mà c Tiên Đ i n mu n l p ng i sau ba trăm năm còn r ng l . T m t th i h n quân h n quan, t vua Lê chúa Tr nh, đ n Nhà Tây S n r i tri u Nguy n Gia Long, thân ph n k sĩ nh ng n c b ng, th i theo gió lênh đênh. Chuy n kim chuy n c sao cũng gi ng quá kh hi n t i c a chúng ta, cũng nh ng con ch t cu n c a đnh mnh trôi n i.

Tây H mai uy n t n thành kh

Đ c đ u song t i n nh t ch th

Chi ph n h u th n liên t h u

Thi thơ và đố nh m nh c a m t cu n sách

Tác Giả: Nguy n M nh Trinh
Thứ Bảy, 09 Tháng 5 Năm 2009 22:27

Văn ch ng vô m nh l y ph n d

C kim h n s thiên nan v n

Phong v n k oan ngã t c

B t tri tam bách d niên h u

Thiên h hà nhân kh p T Nh ?

B n d ch Vũ Tam T p:

H Tây c nh đ p hóa gò hoang

Th n th c bên song m nh g y tàn

Son ph n có th n chôn v n h n

Văn ch ng không m nh đ t còn v ng

N i h n thiên c tr i khôn h i

Cái án phong l u khách t mang

Thi thơ và đố nh m nh c a m t cu n sách

Tác Giả: Nguyễn Mạnh Trinh
Thứ Bảy, 09 Tháng 5 Năm 2009 22:27

Chàng bít ba trăm năm l n a

Ng i đi ai khóc T Nh chẳng?

Đ c bài thơ y đã có nhi u ng i c m khái. V nh v Ki u, hay vi t v Nguyễn Du, cũng ch là b y t t m lòng v i ng i x a nh ng l i ch nh nghĩ đ n hi n t i bây gi . Cu c th đi thay, thành tr ho i không, tháng năm v i l ch s ch là nháy m t. Con l c cu n đi thân ph n kí p ng i, đ l i d âm trong vãn ch ng nh ng n i bu n thiên c . Đền khuya m t bóng, nghe n i ni m đàn tr i, đ n l nh th u đ t tr i. Nguyễn Đình Hoàng v nh Ki u b ng 12 bài th , nh mu n đàn tr i và đ ng v ng n i ni m riêng mình đ n v i t n cùng c a t m lòng mà ni m c m khái đ ng mệnh mang không đ t

“mây r ng xu ng c n m a đi i mê m i

t ng s m đêm xa bu n đ n nao lòng

bèo n c gió mây, ph n ng i chìm n i

t ng ai hò l nh ng t ngã ba sông

t ng hò n i đôi b kim c

ng n bút lông loang s m ch p trăm mi n

nét v ch ch y ngang tr i sóng v

Thơ i thơ và đnh mnh c a m t cu n sách

Tác Giả: Nguy n M nh Trinh
Thứ Bảy, 09 Tháng 5 Năm 2009 22:27

đóa hoa s u l p lánh h t m a đêm

h t k t chu i l i nhân gian kh n kh a

vái van xin m t qu bói th K u

chuy n son ph n m trang kinh th n thánh

l i tiên tri câu th cũ v a gieo

v n gieo xu ng trái tim s u tan nát

mà h ng hoa bay kh p chín t ng tròi

ch n oan - ng ch t mình đi -

cũng là đi đó Nguy n Du i!"

Đi , có không, nói v i Nguy n Du nh m t l i tâm s , không biết có ph i Nguy n Đình Hoàng nghĩ đ n thân ph n mình? Câu th cu i, khi ch t nghe nh m t câu th b t kính v i ng i x a nh ng nghĩ l i, biết đâu có ph i là l i tâm s v i ng i đ ng đi u. L p thân t i h th v n ch ng, cái con đ ng nh c nh n c a ki p nhân sinh y th i đ i nào mà ch ng gi ng nhau. Cái nghi p ch ng oan nghi t y c v ng v n mãi m t đ i, và trong cái th i th nhi u nh ng lúc y và bây gi , có ph i là ti ng nói không th không c t lên c a m t thu b o b ung gi ong t .

Thi thơ và đố nh m nh c a m t cu n sách

Tác Giả: Nguy n M nh Trinh

Thứ Bảy, 09 Tháng 5 Năm 2009 22:27

Nói v nh ng t n n xã h i, qua cái v c a nh ng nhân v t trong truy n Ki u nh Ho n Th , Tú bà, Mã Giám Sinh, B c Bà, B c H nh,... sao gi ng y h t th i đ i bây gi . Hay thi sĩ v nh Ki u đ nói lên m t cách gián ti p nh ng băng ho i c a ch đ đ c g i là xã h i ch nghĩa. Dám vi t và dám in nh ng bài th y trong ch tâm mu n nói nh ng đ i u không th nói có ph i là m t vi c làm có suy tính. B a nào, g p tác gi Phong V n K Oan ch c tôi ph i h i đ bi t rõ đ c khúc nôi! Đ c bài th V nh Ki u “Căn b nh m y ngàn năm” nói tích x a mà t ng chuy n bây gi .

“Nh nh ng gã ch ng v Malaysia, Đài Loan, Trung Qu c...”

mua v kinh doanh

i kh n nguy n c a B c H nh

tr c lúc thành thân

cũng ch đ xin x v n may

n i th n mà y tr ng

Thúy Ki u i

Non n c xa kh i

Châu Thai bu m thu n

Thi th và đ nh m nh c a m t cu n sách

Tác Giả: Nguy n M nh Trinh
Thứ Bảy, 09 Tháng 5 Năm 2009 22:27

N c i v n b n

Thân v n nh nhem

Trò bu n ng i c a đám xã h i đ n

Th i đ i nào ch ng m t v n b n i

K m t n nh n c

Thân gái đ m tr ng

sa c i b c

g i vào đầu đ c cu c đ i Xuân

L u xanh

L u xanh

Th đ c loài ng i

Căn b nh m y ngàn năm”

Làm th v nh Ki u, sao Nguy n Đình Hoàng i có nh ng tâm t đ ng nh c a bao nhiêu cảm u t c a cu c s ng góp i. Nh ng năm tù t i hình nh rút vào trong tâm c m anh nh ng n i ni m mà ch có v n ch ng m i đ s c đ anh quên đi nh ng eo xèo nhân th , nh ng g p gh nh c a m t đ i ng i c b ám nh hoài c a m t lý ch mà ch đ công an này b t bu c ph i đ ý vì đó có th là nh ng m i a thiêu r i ch đ khi th i c t i.

“...Đâu ch m t Thúy Ki u i m than tan nát

đâu ch m t vài đ ng dây t i ác

C B c H nh

Tú Bà

Còn b t bao đ ng dây tàn đ c ranh ma

Len i lu n đi

Su t đêm ngày

Trói ch t tay ng i

Ph ng da

Thi th và đnh mnh c a m t cu n sách

Tác Giả: Nguy n M nh Trinh
Thứ Bảy, 09 Tháng 5 Năm 2009 22:27

a máu

Đánh l n sòng t x u

N i vào nhau

T ng th p

T ng cao

T lữ b t t ng đ n quan l n trong tr u

Cùng m t du c

L n vào nhau

L ng tâm tiêu đ u u ám

Đen tr ng thay hình đ i đ ng

Ác nhân ch m áo đ y đ ng

Nên Nguy n Du i

Nh ng k b hành hình

M i ch r t t ng tr ng.”

Dân gian ta có câu “ch t đ ng nh T H i” ch tình tr ng b l a g t đ đ a đ y vào hoàn c nh b t ng oan khiên. C Tiên Đ n đã t “khí thiêng khi đã v th n/nh n nh n còn đ ng chôn chân gi a vòng/ tr nh đá v ng nh đ ng/ ai lay ch ng chuy n ai rung ch ng r i/” m t c nh t ng th t là hùng tráng uy nghi. T nhiên tôi nghĩ đ n cái ch t b b c t c a Vi t Nam C ng Hòa năm 1975. Và, hình nh Nguy n Đình Hoàng trong bài v nh K u cũng nói xa nói g n v cái ngày h n t i y.

“...B ng ch c hóa thành không

ng i đ ng nh tr i tr ng

ng i mu n chui vào đ t

th y nhau ch ng dám trông

máu ch y r i

mũi tên hòn đ n y

xô ch ng ngã t ng đ ng

Thi th và đnh mnh c a m t cu n sách

Tác Giả: Nguy n M nh Trinh
Thứ Bảy, 09 Tháng 5 Năm 2009 22:27

nói gì lay v i rung

n i đau và n i g n

v a gi n v a th ng tâm

th ng cánh bèo l n đ n

trôi v đầu...

xa xăm

h i tr i che đ t ch

nét đ ng th ng ngàn năm

cho đ i l a hèn h

ngã sóng soài đ i chân

nàng đ n n i K u h i

Ta ngã vào th vắn

M t ngàn năm...

M t v n năm

Cái ch t đ ng còn nguyên

Cái ngã cũng còn nguyên

Oan khí t ng tr n

Tuôn r i n c m t

Ràn r a đau th ng

m áp n i n m”

Ngã vào th v n, có ph i đ người ngoai đi t m lòng c a ng i b i t ng, có gi ng không cái ngã c a T H i khi K u đ n, nh c Nguy n Du đã vi t “I thay oan khí t ng tr n/ n àng v a ph c xu ng T li n ngã ra”? Có khi câu th ý v n đã làm cho cu c s ng b t đi nh ng đau đ n trái ngang, đ cho l ãng m n v n ch ng thành nh ng li u tiên d c? Nh ng câu h i y, m i ng i m t ch n l a đ tr l i. D u sao, có nh ng đ i u khó ng khi tâm v n mu n mà l c không còn. Th cho nên c Tiên Đ i n đã ph i th than r ng ba trăm năm sau còn có k h u sinh nh cho vài d l đ thông c m đ c v i c nh ng c a ng i b trôi đ t trong c nh bi n đ i tang th ng...

M t bài th ch Hán bài T p Thi có nh ng câu v a bi thi t v a c m khái c a m t k sĩ, loanh

Thi th và đnh mnh c a m t cu n sách

Tác Giả: Nguy n M nh Trinh
Thứ Bảy, 09 Tháng 5 Năm 2009 22:27

quanh trong lý t ng và sinh k đ th y mình b c đ u vì nh ng n i ni m đ n v t khôn nguôi.

“Tráng sĩ b ch đ u bi h ng thiên

Hùng tâm sinh k l ng mang nhiên

Xuân lan thu cúc thành h s

H th đông hàn đ t thi u niên

Hoàng khuy n truy hoan H ng Lĩnh h

B ch vân ng a b nh Qu Giang biên

Thôn c b t y m t n cô t u

Th ng h u nang trung tam th p t n”

D ch nghĩa:

tráng sĩ b c đ u bu n bã ng c nhìn tr i

hùng tâm và sinh k đôi đ ng không b t gì n a

hoa lan ngày xuân hoa cúc mùa thu đ u thành vi c h huy n

mùa h nóng mùa đông l nh đã c p m t tu i thi u niên

đ t chó vàng rong ch i đ i chân núi H ng Lĩnh

mây tr ng n m b nh ven b Qu Giang

xóm quê không chán nhi u l n đi mua r u

trong túi ch còn ba ch c đ ng t n”

Đ i s ng c a c Tiên Đ i n ng p tràn nh ng đ i u không v a ý. Ngay c khi làm quan, đ c vua Gia Long bi t đ n s h c và tài năng nh ng ông v n ch là m t ng i th đ ng trong quan tr ng và ngay trong chính thâm tâm ông, cũng man mác n i ni m c a m t hàng th n l áo có ph i? ông b k t trong m t ch đ mà s phân hóa gi a nh ng ng i chi n th ng đàng trong và nh ng ng i đàng ngoài c a phía b thua tr n ho c đã b tiêu vong.

Nguy n Đình Hoàng ch c cũng đã nghi n ng m nh ng bài th ch Hán cũng nh Đo n Tr ng Tân Thanh. Và, tìm đ c trong văn ch ng này nh ng đ i u tâm đ c cũng nh chia s đ c v i n i ni m c a nh ng ng i sinh b t phùng th i.

Vi t nh ng bài th v nh Ki u, Nguy n Đình Hoàng nhi u lúc đã s đ ng th th t do không v n đ chuyên ch m nh m h n tâm c m c a mình và mu n tìm m t đ i u gì m i l h n là nh ng câu th t ngôn bát cú c a đ o g t ngôn t c a cô đ ng ý nghĩa.

Thi thơ và danh môn nh c a m t cu n sách

Tác Giả: Nguyễn Mạnh Trinh

Thứ Bảy, 09 Tháng 5 Năm 2009 22:27

Giống t p thơ, nhìn ra bóng t i ngoài tr i, t nhiên th y mình nh s ng l i thu ngày x a, khi tù c i t o v , láo trong m t xã h i mà nh ng k c m quy n mu n xóa b mình và gia đình mình. Nh ng bu i t i đ p xe lang thang tìm ch trú qua đêm trong thành ph Sài Gòn tuy quen thu c mà sao l nh lòng hoang v ng quá khi nghĩ đ n thân ph n nh ng nàng Kiều đang l i l m trong cái lênh đênh c a th i th mà ch nh lòng. Lúc y, sao th ng c Nguyễn Du trong c nh: “hành c c vô căn nh m chuy n b ng/Giang Nam Giang B c nh t nang không” (phiêu b c không ng ng ng n c b ng/bên sông nam b c, túi r ng không). Lúc y l i nh đ n thi sĩ ng i ch bán thu c lá l g n nhà đêm cúp đ i n, bên ng n đèn d u nh leo lét cho khách m i thu c, nghe nh ng câu th v nh Kiều c a nh ng th ng b i binh cùng s chia thân ph n v i nhau. Có ph i đó là ti ng đ quyên ng m ngùi g i n c g i non không nh ng trong đáy sâu th m c a suy t v n là n i u hoài c a nh ng ng i lính th y chua xót vì bàn tay mình quá nh bé và cũng ch ng bi t làm gì đ thân th mình c phiêu b c nh ng n c b ng trôi d t không bi t n i nào là b n là b .

B i v y, nói cho cùng v nh Kiều, t v ng i nh ng l i ch nh n i mình, đó có ph i là l i “b t đ c k bình t c minh” mà Hàn Dũ đ i x a đã đ c p đ n.